

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 18552
Tarih : 16.05.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 16/05/2022 16:42
Sayı: E-120.10-1016066

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye coğrafyasında birçok halkın yaşamasına bağlı olarak farklı dillerin katkısıyla yaratılan tarihsel ve kültürel mirasa rağmen uygulanan asimilasyon politikaları neticesinde Kürtçe şarkı ve müzik formlarının Türkçeleştirildiğine yönelik ciddi araştırmalar bulunmaktadır. Yapılan çalışmalara gerekli desteğin sağlanmasıyla bu alanda farkındalık yaratılarak konunun tamamen açıklığa kavuşturulup gerekli önlemlerin alınması mümkündür. Bu nedenle Türkçeleştirilen Kürtçe şarkı ve müzik formlarının tespit edilmesi ve kültür yağmacılığının son bulabilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci İktüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Murat SARISAÇ

Van Milletvekili

GEREKÇE

Mezopotamya ve Anadolu coğrafyası, kadim halkların bir arada yaşadığı ciddi bir bio-kültürel çeşitliliğe sahip olmasına rağmen on yıllarca homojenleştirme politikalarına maruz kalmıştır. Bundan Kürtler de ciddi bir şekilde etkilenirken dilde yaratılan tahribatın yanında ciddi kültürel kayıplar yaşanmıştır. Çünkü süregelen politikalar neticesinde; Kürt halkının elbiselerinden renklerine, halaylarından dinledikleri müziğe, köylerinin isimlerinden, çocuklarının isimlerine kadar ciddi yasaklara başvurulmuştur. Her ne kadar AKP İktidarları döneminde geçmişteki yanlış politikalar eleştirilerek asimilasyon ve inkâra son verildiği defalarca söylene de anayasal koruma tedbirleri alınmamış, asimilasyon politikalarının anadiline verdiği zararın bilançosu ortaya çıkarılmamış ve bunun telafi edilmesi için herhangi bir adım atılmamıştır. Bu durum yıllar içinde Kürtlerin etnografyası, folkloru ve müziği üzerinde adeta bir kültür talanının yaşanmasına neden olmuştur.

Buna bağlı olarak Türkçe dışındaki dillerin dokümantasyon çalışmalarının yapılması ve sözlü ürünlerinin derlenerek kayıt altına alınması için herhangi bir program ortaya çıkarılmamıştır. Kayıt altına alınıp arşivlenmeyen tüm kültür unsurları, zamanla ya dejenere olmuş ya da unutulup gitmiştir. Özellikle Kürtler arasında bin yıllardır dolaşan müzik formlarının ve şarkıların Türkçeleştirildiğine dair ciddi araştırmalar bulunmaktadır. Hiçbir kaynak belirtilmeden ve telif hakkı gözetilmeden şarkıların Türkçeleştirilmesinin Kürt kültür mirasına ciddi zararlar verdiği araştırmalarla ortaya çıkarılmaktadır. Söz konusu araştırmaların yaygınlaşması ve oluşan kültürel zarar ziyanın belirlenmesi için devlet erkinin de her türlü olanağı sağlaması gerekmektedir.

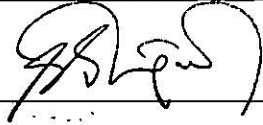
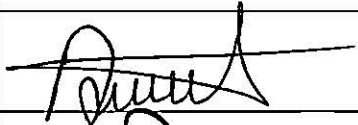
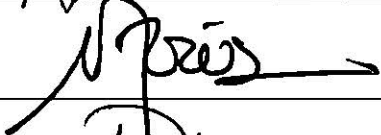
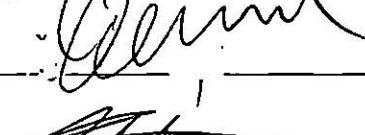
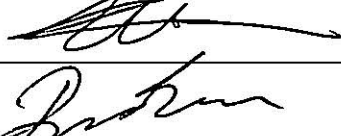
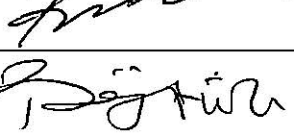
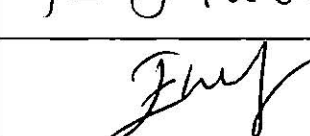
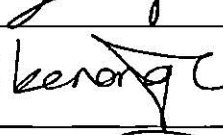
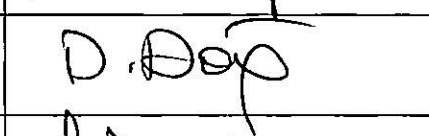
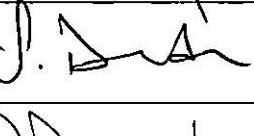
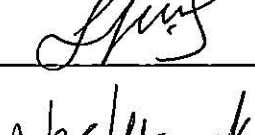
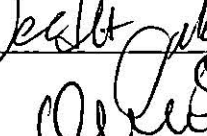
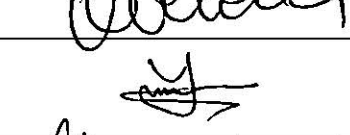
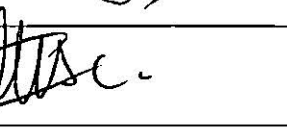
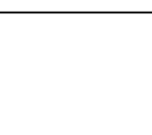
Söz konusu sürecin 1926 yılında başladığını belirten araştırmacılar, Darü'l Elhan müdürü Yusuf Ziya Bey öncülüğünde çeşitli aralıklarla yapılan yurt gezileriyle yüzlerce şarkının derlenmesiyle genişletildiği ifade edilmektedir. Sonraki süreçte Muzaffer Sarısözen'in "Yurttan Sesler" (1952) ve "Türk Halk Musikisi Usulleri" (1962) adlı derlemeleriyle bunun sürdürüldüğü belirtilmektedir. Daha sonrasında Ülkü Taşır Şakir'in Kültür Bakanlığı için derlediği "Cumhuriyet'le Birlikte Türkiye'de Folklor ve Etnoğrafya Çalışmaları" adlı kitap ve yine Kültür Bakanlığı'nın 1977 yılında Yaşar Doruk'a derlettiği "Urfa'dan Derlenmiş Türküler ve Oyun Havaları" adlı çalışmayla bir devlet politikasına dönüştürüldüğü tespiti yapılmaktadır.

Kürtçe şarkıların Türkçeleştirilmesi, 1980 sonrasında aslen Kürt olan bazı sanatçıların eliyle devam ettirilmiştir. Çünkü yasaklı dil Kürtçeye ait parçaların dejenerasyonu nedeniyle herhangi bir yaptırım mekanizması işletilmemiştir. Bunun sonucunda İzzet Altınmeşe, Burhan Çaçan, Celal Güzelses, Mukim Tahir, Kel Hamza, Küçük Emrah, Ceylan, İbrahim Tatlıses, Cemil Cankurt vb. sanatçılar tarafından birçok Kürtçe parça Türkçeleştirilmiştir. Öyle ki toplumun yakından bildiği ve sevdiği birçok Türkçe şarkının ve müzik formunun aslında Kürtçeye ait olduğu araştırmalar sonucunda belirlenmiştir. Kürt sanatçı Hasan Zirek'in 1946-47 yıllarında Mahabad Kürt Cumhuriyeti için yazıp bestelediği "Ey Niştiman" parçasından 1970'li yıllarda uyarlanan "Ankara'nın Taşına Bak" parçası da bunlardan bir tanesidir.

Aynı şekilde Şivan Perwer'in "Yek Mûmik" şarkısının İbrahim Tatlıses tarafından "Bir Mumdur İki Mumdur", anonim bir Kürt ezgisi olan "Ax Fadikê"nin İzzet Altınmeşe tarafından "Oy Fadike" ve Mikail Aslan'nın seslendirdiği Kürtçenin Zazaca lehçesinin anonim "Elqajîyê" parçasının Abdurrahman Önül tarafından "Bir görseydik Seni" şeklinde Türkçeleştirilmesi diğer birkaç örnektir. Yine ilahiler söyleyen Önül'ün Zilan katliamı üzerine söylenen Kürtçe anonim "Geliyê Zilan" ağıdını "Uçun Kuşlar Medine'ye" ve "Bingol Şewtî" parçasını ise "Yusuf Yüzlüm" şeklinde Türkçeleştirerek seslendirdiği yakın zaman önce tespit edilmiştir.

Yapılan derleme çalışmalarında Kürtçeye dair kayıtlara yer verilmemesi ve Kürtçe eserlerin herhangi bir yasal korumaya tabii olmaması, geçmişten bugüne ciddi bir kültür talanına neden olduğu ortadadır. Her ne kadar 15 Mayıs Kürt Dil Bayramı kapsamında kamuoyunda ciddi bir farkındalık söz konusu olsa da siyasi iktidar tarafından herhangi bir adım atılmamaktadır. Bu nedenle Türkçeleştirilen Kürtçe şarkı ve formlarının tespit edilmesi ve kültür yağmacılığının önüne geçilebilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması elzemdir.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
2		..	
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKİ	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
6	ÖMER ÖKALAN	ŞANLIURFA	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	